

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (šesti senat)

z dne 11. aprila 2019*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah – Uredba (EU) št. 1215/2012 – Določitev pristojnega sodišča za obravnavo odškodninskega zahtevka zaradi zamude leta – Člen 7, točka 5 – Poslovanje podružnice – Člen 26 – Tihi dogovor – Obveznost navzočnosti tožene stranke“

V zadevi C-464/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Gerona (sodišče za gospodarske spore št. 1 v Gironi, Španija) z odločbo z dne 9. julija 2018, ki je na Sodišče prispela 17. julija 2018, v postopku

ZX

proti

Ryanair DAC

SODIŠČE (šesti senat),

v sestavi C. Toader (poročevalka), predsednica senata, A. Rosas in M. Safjan, sodnika,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za špansko vlado L. Aguilera Ruiz, agent,
- za Evropsko komisijo M. Heller in S. Pardo Quintillán, agentki,

Na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: španščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 7, točka 5, in člena 26 Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1).
- 2 Ta predlog je bil vložen v sporu med potnikom ZX in letalsko družbo Ryanair DAC glede odškodninske tožbe, ki jo je vložil ZX zaradi zamude leta.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 4(1) Uredbe št. 1215/2012 določa:

„Ob upoštevanju določb te uredbe so osebe s stalnim prebivališčem v državi članici ne glede na njihovo državljanstvo tožene pred sodišči te države članice.“

- 4 Člen 7 te uredbe določa:

„Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

1. (a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti;
- (b) za namene te določbe, in razen če ni drugače dogovorjeno, je kraj izpolnitve zadevne obveznosti:
 - v primeru prodaje blaga kraj v državi članici, kamor je bilo v skladu s pogodbo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno,
 - v primeru opravljanja storitev kraj v državi članici, kjer so bile v skladu s pogodbo storitve opravljene ali bi morale biti opravljene;
- (c) če se ne uporabi točka (b), potem se uporabi točka (a);

[...]

5. če gre za spor, ki izhaja iz poslovanja podružnice, agencije ali druge poslovne enote, pred sodišči v kraju, v katerem se nahaja ta podružnica, predstavništvo ali poslovna enota;

[...]“

- 5 Oddelek 4 poglavja II Uredbe št. 1215/2012, naslovljen „Pristojnost za potrošniške pogodbe“, vsebuje člen 17, ki določa:

„1. V zadevah v zvezi s pogodbami, ki jih sklene oseba – potrošnik – za namen, za katerega se šteje, da je izven njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti, se pristojnost določi v skladu s tem oddelkom brez poseganja v člen 6 in točko 5 člena 7:

- (a) če gre za pogodbo o prodaji blaga na obroke;
- (b) če gre za pogodbo o posojilu z obročnim odplačevanjem ali za kakršno koli drugo obliko posojila za financiranje prodaje blaga; ali

(c) v vseh drugih primerih, če je bila pogodba sklenjena z osebo, ki opravlja gospodarsko ali poklicno dejavnost v državi članici, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, ali če na kakršen koli način usmerja to svojo dejavnost v to državo članico ali v več držav, vključno s to državo članico, pogodba pa spada v okvir te dejavnosti.

2. Če potrošnik sklene pogodbo s stranko, ki nima stalnega prebivališča ali sedeža v eni od držav članic, vendar pa ima v eni od držav članic podružnico, predstavništvo ali drugo poslovno enoto, se v sporih, ki izhajajo iz poslovanja te podružnice, predstavništva ali poslovne enote, šteje, da ima ta stranka stalno prebivališče ali sedež v tej državi članici.

3. Ta oddelek se ne uporablja za pogodbe o prevozu, razen za pogodbe, po katerih cena vključuje kombinacijo prevoza in namestitve.“

6 V istem poglavju je tudi oddelek 7, naslovljen „Dogovor o pristojnosti“. Navedeni oddelek vsebuje med drugim člen 26(1), ki določa:

„Poleg pristojnosti, ki izhaja iz drugih določb te uredbe, je pristojno tudi sodišče države članice, pred katerim se toženec spusti v postopek. To pravilo pa ne velja, če se je spustil v postopek, da bi ugovarjal pristojnosti, ali če je v skladu s členom 24 izključno pristojno drugo sodišče.“

7 Člen 28(1) navedene uredbe določa:

„Če je toženec s stalnim prebivališčem v eni državi članici tožen v drugi državi članici in se ne spusti v postopek, se sodišče po uradni dolžnosti izreče za nepristojno, razen če pristojnost izhaja iz določb te uredbe.“

8 Člen 7(1)(a) Uredbe (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004, ki določa skupna pravila glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 8, str. 10) določa, da potniki v primeru zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude za lete do vključno 1500 kilometrov prejmejo odškodnino v višini 250 EUR.

Špansko pravo

9 V skladu s členom 86b(2)(b) Ley Orgánica 6/1985 del Poder Judicial (sistemski zakon o sodiščih 6/1985) z dne 1. julija 1985 zahtevke, ki izhajajo iz nacionalne ali mednarodne zakonodaje o prevozih, obravnavajo na prvi ali edini stopnji sodišča za gospodarske spore, ki so sodišča, specializirana za določene civilne in gospodarske zadeve v okviru civilnega sodnega reda.

10 Predložitveno sodišče navaja, da Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil (zakonik 1/2000 o civilnem postopku) z dne 7. januarja 2000 (BOE št. 7 z dne 8. januarja 2000, str. 575, v nadaljevanju: zakonik o civilnem postopku) razvršča tožbe med drugim glede na višino tožbenega zahtevka tako, da se obravnavajo v rednem postopku ali v skrajšanem postopku, odvisno od vrednosti tožbenega zahtevka.

11 Če višina zahtevka ne presega 6000 EUR, ga je treba v skladu s členom 250(2) tega zakonika obravnavati na podlagi pravil, ki veljajo za skrajšani postopek.

12 V skladu s členom 56 navedenega zakonika se šteje, da tožeča stranka tiho privoli v pristojnost, če pri sodiščih določenega okrožja vloži tožbo, medtem ko se šteje, da tožena stranka tiho privoli v pristojnost, če po tem, ko se spusti v postopek, vloži kateri koli akt, ki ni ugovor nepristojnosti. Prav tako se šteje, da tožena stranka tiho privoli v pristojnost, če se po tem, ko je bila pravilno pozvana, ne spusti v postopek ali se spusti v postopek po tem, ko je pravica podati ugovor nepristojnosti prekludirana.

- 13 Vendar v skladu s členom 54(1) zakonika o civilnem postopku „izrecni ali tihi dogovor o pristojnosti ne velja v zadevah, v katerih se odloča po skrajšanem postopku“.
- 14 Člen 404 tega zakonika v povezavi s členom 58 navedenega zakonika določa, da če sodni tajnik, ki je odgovoren za formalno in materialno organizacijo postopka, v fazi sprejemanja tožbe ugotovi morebiten neobstoj mednarodne pristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena, obvesti sodnika, da odloči o dopustnosti tožbe po predhodnem zaslišanju strank postopka in Ministerio Fiscal (državno tožilstvo, Španija).
- 15 Člen 36(2), točka 3, istega zakonika določa:
- „Španska civilna sodišča se izrečejo za nepristojna za odločanje o zadevah, ki so jim predložene [...], če se pravilno pozvana tožena stranka ne spusti v postopek v primerih, v katerih mednarodna pristojnost španskih sodišč lahko temelji le na tihi privolitvi strank.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 16 ZX je kupil letalsko karto za let med Portom (Portugalska) in Barcelono (Španija), ki ga upravlja letalska družba Ryanair.
- 17 Tožeča stranka v postopku v glavni stvari je s tožbo, vloženo pri predložitvenem sodišču, na podlagi člena 7 Uredbe št. 261/2004 zahtevala odškodnino v višini 250 EUR zaradi zamude leta iz postopka v glavni stvari.
- 18 Iz predložitvene odločbe izhaja, da tožeča stranka v postopku v glavni stvari nima stalnega prebivališča oziroma ne prebiva v Španiji, da ima tožena družba v postopku v glavni stvari sedež na Irskem in podružnico v Gironi (Španija).
- 19 V skladu s členom 58 zakonika o civilnem postopku je sodni tajnik predložitvenega sodišča stranki v postopku v glavni stvari in državno tožilstvo pozval, naj predložijo svoja stališča o morebitni mednarodni pristojnosti tega sodišča.
- 20 Svoja stališča je predložilo zgolj državno tožilstvo. Trdilo je, da glede na to, da spor o glavni stvari ne spada v enega od primerov izključne pristojnosti in ker tožena stranka v postopku v glavni stvari ni nasprotovala pristojnosti predložitvenega sodišča v sporu o glavni stvari, bi to sodišče moralo sprejeti svojo pristojnost za obravnavo tega spora, saj bi lahko bilo pristojno na podlagi tihega dogovora o pristojnosti.
- 21 Glede na dejstvo, da ima tožena stranka v postopku v glavni stvari podružnico v mestu Girona, se predložitveno sodišče sprašuje, ali bi lahko imelo tudi mednarodno pristojnost za obravnavo spora o glavni stvari na podlagi posebne pristojnosti po kraju, kjer ima sedež podružnica.
- 22 Predložitveno sodišče meni, da mora za odločitev o svoji morebitni nepristojnosti z dokončno odločbo, s katero se postopek konča, ali o dopustnosti zahtevka tožeče stranke v postopku v glavni stvari za izdajo meritorne sodbe poznati razlago člena 26 Uredbe št. 1215/2012 v zvezi s pristojnostjo na podlagi tihega dogovora in člena 7, točka 5, navedene uredbe v zvezi z alternativno pristojnostjo sodišč kraja, kjer ima podružnica svoj sedež, v sporih v zvezi z njenim poslovanjem.

23 Glede na navedeno je Juzgado de lo Mercantil n° 1 de Gerona (sodišče za gospodarske spore št. 1 v Gironi, Španija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. Ali pristojnost na podlagi tihe privolitve, določena in urejena v členu 26 Uredbe [št. 1215/2012], v vseh pogledih zahteva avtonomno in skupno razlago za vse države članice in je torej ni mogoče pogojevati z omejitvami, ki so določene v nacionalnih predpisih držav članic o sodni pristojnosti?
2. Ali je pristojnost na podlagi tihe privolitve, določena in urejena v členu 26 Uredbe [št. 1215/2012], pravilo o „čisti“ mednarodni sodni pristojnosti, s katerim se izključno določijo sodišča države članice, vendar se procesnemu pravu te države članice prepušča, da določi krajevno pristojno sodišče, ali pa gre za pravilo, ki se nanaša tako na mednarodno kot tudi krajevno pristojnost?
3. Ali gre pri sporu v zvezi z letom, ki ga upravlja letalska družba s sedežem v drugi državi članici, katerega odhod oziroma prihod je v državi članici, v kateri ima navedena družba podružnico, ki zanjo opravlja pomožne storitve in prek katere niso bile kupljene vozovnice, ob upoštevanju okoliščin zadeve za spor v zvezi s poslovanjem podružnic, agencij ali katere koli druge poslovne enote, ki pomeni navezno okoliščino v skladu s pravilom o pristojnosti iz člena 7, točka 5, Uredbe [št. 1215/2012]?”

Vprašanja za predhodno odločanje

- 24 Uvodoma je treba opozoriti, da Uredba št. 261/2004 ne vsebuje pravil o mednarodni pristojnosti sodišč držav članic, tako da je treba vprašanje mednarodne pristojnosti sodišča države članice preučiti v skladu z Uredbo št. 1215/2012 (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, točka 28).
- 25 V zvezi s tem člen 26(1), prvi stavek, Uredbe št. 1215/2012 omogoča določitev pristojnosti sodišča, kadar je „poleg pristojnosti, ki izhaja iz drugih določb te uredbe, pristojno tudi sodišče države članice, pred katerim se toženec spusti v postopek“.
- 26 Zato je treba najprej preučiti, ali je predložitveno sodišče pristojno na podlagi drugih določb te uredbe.
- 27 Čeprav Uredba št. 1215/2012 določa pravila o posebni pristojnosti, ki so zlasti vsebovana v oddelku 2 poglavja II te uredbe, tožeča stranka v postopku v glavni stvari pred predložitvenim sodiščem ni vložila odškodninskega zahtevka v zvezi z letom med Portom in Barcelono na podlagi pravila o posebni pristojnosti glede kraja izpolnitve obveznosti, ki je podlaga za zahtevek v skladu s členom 7, točka 1(b), te uredbe, kot jo razlaga Sodišče (sodba z dne 9. julija 2009, Rehder, C-204/08, EU:C:2009:439, točka 43), ker je to sodišče v pristojnosti kraja odhoda ali prihoda zadevnega leta.
- 28 Treba je opozoriti, da čeprav določbe oddelka 4 poglavja II Uredbe št. 1215/2012 o „Pristojnosti za potrošniške pogodbe“ prav tako določajo pravilo o posebni pristojnosti v korist potrošnikov, letalski potnik pa se lahko šteje za potrošnika, člen 17(3) te uredbe določa, da se ta oddelek „ne uporablja za pogodbe o prevozu, razen za pogodbe, po katerih cena vključuje kombinacijo prevoza in namestitve“.
- 29 Glede na navedeno je iz besedila določbe nedvoumno razvidno, da se v okoliščinah, kot izhajajo iz postopka v glavni stvari, letalski potnik, ki ni kupil paketnega potovanja, ampak le letalsko vozovnico, ne more sklicevati na pravila o posebni pristojnosti v zvezi s potrošniškimi pogodbami iz Uredbe št. 1215/2012.
- 30 Poleg tega je treba dodati, da čeprav člen 4 Uredbe št. 1215/2012 določa splošno načelo sodišča tožene stranke, predložitveno sodišče navaja, da ima tožena stranka v postopku v glavni stvari svoj sedež v državi članici, ki ni Kraljevina Španija, to je na Irskem, tako da ta določba ne more biti podlaga za pristojnost tega sodišča.

- 31 Iz tega sledi, da je treba najprej preučiti tretje vprašanje, ki ga je predložitveno sodišče postavilo v zvezi z razlago člena 7, točka 5, Uredbe št. 1215/2012, da bi se ugotovilo, ali bi lahko njegova pristojnost izhajala iz navedene določbe.

Tretje vprašanje

- 32 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem sprašuje, ali je treba člen 7, točka 5, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da je sodišče države članice pristojno za obravnavo spora v zvezi z odškodninsko tožbo, vloženo na podlagi člena 7 Uredbe št. 261/2004 zoper letalsko družbo s sedežem na ozemlju druge države članice, ker ima ta družba podružnico na območju pristojnosti sodišča, ki mu je bila zadeva predložena.
- 33 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča obstajata dve merili, na podlagi katerih je mogoče določiti, ali tožba v zvezi z upravljanjem podružnice kaže navezno okoliščino do države članice. Prvič, pojem „podružnica“ predpostavlja obstoj centra poslovnih dejavnosti, ki se dolgoročno odraža navzven kot trajna izpostava matične družbe. Ta center mora imeti svojo upravo in mora biti materialno opremljen za poslovanje s tretjimi osebami, tako da se jim ni treba neposredno obračati na matično družbo. Drugič, spor se mora nanašati na ravnanja v zvezi z upravljanjem podružnice oziroma obveznosti, ki jih je ta prevzela v imenu matične družbe, če je treba obveznosti izpolniti v državi, v kateri je ta podružnica (glej v tem smislu sodbi z dne 19. julija 2012, Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, točka 48 in navedena sodna praksa, ter z dne 5. julija 2018 flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, točka 59 in navedena sodna praksa).
- 34 Zlasti v povezavi z drugim merilom, ki se je razvilo v sodni praksi, iz predložitvene odločbe izhaja, da je bila letalska vozovnica v postopku v glavni stvari kupljena prek spleta. Zato v tej odločbi ni nobenega elementa, ki bi kazal na to, da je bila prevozna pogodba med tožečo stranko v postopku v glavni stvari in letalsko družbo sklenjena prek te podružnice. Poleg tega se na podlagi podatkov, ki jih je pridobilo Sodišče, storitve, ki jih zagotavlja podružnica družbe Ryanair v mestu Girona, nanašajo na davčne zadeve.
- 35 Iz navedenega sledi, da ni elementov, na podlagi katerih bi bilo mogoče dokazati vpletenost podružnice v pravno razmerje med družbo Ryanair in tožečo stranko v postopku v glavni stvari, tako da na podlagi člena 7, točka 5, Uredbe št. 1215/2012 predložitveno sodišče ne more biti pristojno za odločanje o sporu v postopku v glavni stvari (glej po analogiji sodbo z dne 5. julija 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines, C-27/17, EU:C:2018:533, točka 63).
- 36 Glede na zgornje ugotovitve je treba člen 7, točka 5, Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da sodišče države članice ni pristojno za odločanje o sporu v zvezi z odškodninsko tožbo, vloženo na podlagi člena 7 Uredbe št. 261/2004 zoper letalsko družbo s sedežem na ozemlju druge države članice, ker ima ta družba na območju pristojnosti sodišča podružnico, ne da bi zadnjenavedena sodelovala v pravnem razmerju med družbo in zadevnim potnikom.

Prvi dve vprašanji

- 37 Glede prvega in drugega vprašanja, ki ju je treba obravnavati skupaj, predložitveno sodišče sprašuje, ali je treba člen 26(1) Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da je mogoče mednarodno pristojnost sodišča, ki mu je bila zadeva predložena, utemeljiti na podlagi tihe privolitve, ker tožena stranka ne nasprotuje pristojnosti tega sodišča.
- 38 Člen 26(1), prvi stavek, Uredbe št. 1215/2012 določa pravilo o pristojnosti, ki temelji na udeležbi tožene stranke v postopku za vse spore, v katerih pristojnost sodišča, ki odloča o sporu, ne izhaja iz drugih določb te uredbe. Ta določba povzroči – tudi takrat, ko je bila zadeva sodišču predložena ob

neupoštevanju določb navedene uredbe – da je udeležbo tožene stranke mogoče šteti za tiho priznanje pristojnosti sodišča, ki odloča o sporu in torej za dogovor o njegovi pristojnosti (sodbi z dne 20. maja 2010, ČPP Vienna Insurance Group, C-111/09, EU:C:2010:290, točka 21, ter z dne 27. februarja 2014, Cartier parfums-lunettes in Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, točka 34).

- 39 V obravnavanem primeru iz pojasnil predložitvenega sodišča izhaja, da tožena stranka v postopku v glavni stvari po pozivu sodnega tajništva tega sodišča, naj predloži stališča o morebitni mednarodni pristojnosti tega sodišča za obravnavo zahtevka, ki je predmet postopka v glavni stvari, ni predložila pisnih stališč.
- 40 Ker neobstoj stališč ne more pomeniti, da se je stranka spustila v postopek v smislu člena 26 Uredbe št. 1215/2012, in se torej ne more šteti za tiho privolitev tožene stranke glede pristojnosti sodišča, pred katerim poteka postopek, take določbe, ki se nanaša na pristojnost na podlagi tihega dogovora, ni mogoče uporabiti v okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari.
- 41 Zato je treba na prvo in drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 26(1) Uredbe št. 1215/2012 razlagati tako, da se ne uporablja v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, ko tožena stranka ni predložila stališč ali se ni spustila v postopek.

Stroški

- 42 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (šesti senat) razsodilo:

- 1. Člen 7, točka 5, Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah je treba razlagati tako, da sodišče države članice ni pristojno za odločanje o sporu v zvezi z odškodninsko tožbo, vloženo na podlagi člena 7 Uredbe (EU) št. 261/2004, Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004, ki določa skupna pravila glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 zoper letalsko družbo s sedežem na ozemlju druge države članice, ker ima ta družba na območju pristojnosti sodišča podružnico, ne da bi zadnjenavedena sodelovala v pravnem razmerju med letalsko družbo in zadevnim potnikom.**
- 2. Člen 26(1) Uredbe št. 1215/2012 je treba razlagati tako, da se ne uporablja v primeru, kot je ta v postopku v glavni stvari, ko tožena stranka ni predložila stališč ali se ni spustila v postopek.**

Podpisi